

PEDAGOGIK MAHORAT

5(1)
2024

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

5-son (2024-yil, may)

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2024

23.	САМАТОВА Муборак Каххоровна	Особенности развития оценочной компетенции образовательного процесса у будущих педагогов в условиях цифровизации	107
24.	СОДИҚОВА Гулбарно Одилжон қизи	Ўсмирларда мустақил қарор қабул қилишнинг диний-психологик хусусиятлари	111
25.	ХАМИДОВА Сабрина Абдувахоб қизи	Возможности формирования фасилитаторских компетенций у будущих учителей воспитания	116
26.	АТАЈОНОВА Anorgul Jumaniyazovna	Boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarida mediata‘lim asosida kognitiv faoliyatni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari	120
27.	RASULOVA Zilola Durdimurotovna	Bo‘lajak o‘qituvchilar kreativ kompetentligini rivojlantirishning qonuniyatlari va tamoyillari	124
28.	HASANOV Halim Ravshanovich	Fanlararo aloqalarning boshlang‘ich ta‘limdagi o‘rni	132
29.	QULIYEVA Shahnoza Halimovna	Ta‘lim oluvchilarning konstruksiyalash va modellastirish kompetensiyalarini integrativ yondashuv asosida rivojlantirish	136
30.	RAJABOV Otamurod Rayimberdi o‘g‘li	Yoshlarda informatsiya qabul qilish madaniyatini shakllantirish	142
31.	МАХМУДОВА Zulfiya Mehmonovna, XALILOVA Salomat Nasim qizi	Bo‘lajak amaliyotchi psixologlar kommunikativ kompetentligining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	148
32.	G‘AYBULLAYEV Shonazar Mirboboyevich	Yoshlarga ta‘lim berishda muhim pedagogik yondashuvlar	152
33.	ДЖАЛИЛОВА Зарнигор Обидовна	Педагогические и психологические аспекты интегративного образования в контексте технологий искусственного интеллекта	156
34.	РАҲИМОВА Iroda Ravshanovna	Enhancing ideological immunity of student youth: theoretical foundations and methodological framework	160
35.	ХАКИМОВА Nargiza Suphanovna	Bo‘lajak o‘qituvchilar faoliyatini uzluksiz rivojlantirishda “Lifelong learning” konsepsiyasiga asoslanish	167
МАКТАБГАЧА ВА БОШЛАНГ‘ИЧ ТА‘ЛИМ			
36.	ABDULLAYEVA Gulmira Abdullaevna	Boshlang‘ich sinf o‘qish ko‘nikmalarini takomillashtirish texnologiyasining tashkiliy tuzilmalari	173
37.	НИМОYEVA Sarvarbegim Jamilovna	Boshlang‘ich sinf ona tili ta‘limida o‘quv-biluv topshiriqlari orqali o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini takomillashtirish	179
38.	ШЕРАЛИЕВА Насиба Алимқуловна	Методы эффективной организации уроков воспитания в начальной школе	183
39.	ЈАВВАРОВА Aziza Shixnazarovna	Boshlang‘ich ta‘limda xalq og‘zaki ijodini integratsiyalash usuli	187
40.	IBODOVA Sevarabonu To‘xtasinovna	Informatika va axborot texnologiyalari fanini takomillashtirilishi, uning huquqiy talablari va rivojlanishi	191
41.	POLVONOVA Charos Bahromqulovna	Tabiiy fanlarni o‘qitishda boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini innovatsion yondashuvlar asosida joy nomlari bilan tanishtirish	197
42.	RAXMANOVA Vazira Kaimovna	Innovatsion yondashuvlar asosida rus tili darslarida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirish	201
43.	KOSIMOVA Manzura Abdullayevna	Boshlang‘ich ta‘lim jarayonida 4K moduli asosida hamkorlikda o‘qitish texnologiyasidan foydalanishning pedagogik-psixologik imkoniyatlari	204
44.	ТEШАYEVA E‘zoza Rahim qizi	Мактабгача та‘лим самарадорлигида multimedia texnologiyasining o‘rni	208

BO‘LAJAK O‘QITUVCHILAR FAOLIYATINI UZLUKSIZ RIVOJLANTIRISHDA “LIFELONG LEARNING” KONSEPSIYASIGA ASOSLANISH

*Xakimova Nargiza Supxanovna,
Buxoro davlat universiteti dotsenti, PhD*

Ushbu tadqiqot o‘qituvchilar ta’limi dasturlari kontekstida o‘qituvchilarga tayyorgarlik ko‘rishning motivatsiyalari, to‘siqlari va uzluksiz ta’lim haqidagi tasavvurlarini o‘rganadi. Sifatli tadqiqot dizayni orqali ma’lumotlar intervyular orqali to‘plandi va tematik tahlil qilindi. Natijalar uzluksiz ta’lim madaniyatini yuksaltirish, uzluksiz ta’lim tamoyillarini o‘qituvchilar ta’limi o‘quv dasturlariga kiritish, ta’lim muassasalari va maktablar o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish muhimligini ta’kidlaydi. Tadqiqot to‘siqlarni bartaraf etish va o‘qituvchilarni uzluksiz ta’lim oluvchi bo‘lish yo‘lida qo‘llab-quvvatlash uchun ichki motivatsiyalardan foydalanish zarurligini ta’kidlaydi.

Kalit so‘zlar: uzluksiz ta’lim, o‘qituvchilarga tayyorgarlik ko‘rish, o‘qituvchilar ta’limi, motivatsiyalar, to‘siqlar, hislar, kasbiy rivojlanish.

ОБОСНОВАНИЕ КОНЦЕПЦИИ «LIFELONG LEARNING» ПРИ НЕПРЕРЫВНОМ РАЗВИТИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

В этом исследовании исследуются мотивы, препятствия и восприятие непрерывного образования для подготовки учителей в контексте программ педагогического образования. Благодаря качественному дизайну исследования данные были собраны с помощью интервью и тематически проанализированы. Результаты подчёркивают важность повышения культуры непрерывного образования, внедрения принципов непрерывного образования в учебные программы педагогического образования, развития сотрудничества между образовательными учреждениями и школами. В исследовании подчёркивается необходимость использования внутренней мотивации для устранения препятствий и поддержки учителей на пути к получению непрерывного образования.

Ключевые слова: непрерывное образование, подготовка учителей, педагогическое образование, мотивации, препятствия, восприятие, профессиональное развитие.

BUILDING ON THE CONCEPT OF «LIFELONG LEARNING» IN THE CONTINUOUS DEVELOPMENT OF THE ACTIVITIES OF FUTURE TEACHERS

This study explores the motivations, obstacles, and perceptions of continuing education for teacher training in the context of teacher education programs. Due to the high-quality design of the study, the data were collected through interviews and analyzed thematically. The results emphasize the importance of improving the culture of continuing education, introducing the principles of continuing education into the curricula of teacher education, and developing cooperation between educational institutions and schools. The study highlights the need to use intrinsic motivation to remove obstacles and support teachers on their way to continuing education.

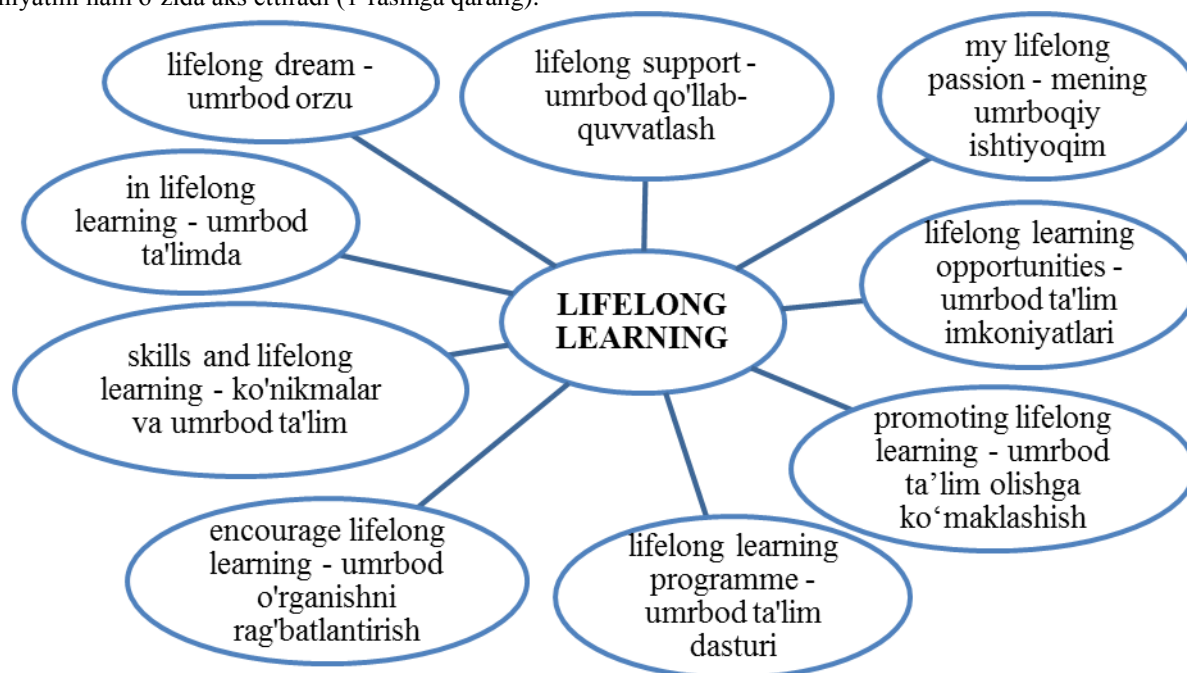
Keywords: continuing education, teacher training, teacher education, motivations, obstacles, perception, professional development.

Kirish. Jamiyat taraqqiyotining yangi bosqichida hayot davomida ta’limni ijtimoiy hodisa, keyingi davr ta’limi hamda dunyo mamlakatlarining ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining uzoq muddatli tendensiyasi, kasbiy muvaffaqiyat, hayot tarzini yanada yaxshilash garovi sifatida ko‘rib chiqish bugungi globollashuv jarayonlari uchun dolzarblik kasb etadi. Tez rivojlanayotgan ta’lim manzarasida o‘qituvchilarning roli an’anaviy chegaralardan oshib, o‘quvchilarda shaxsiy fazilatlar va lifelong learning ko‘nikmalarini tarbiyalash uchun bilim berishdan tashqari ko‘p qirrali yondashuvni qamrab oldi. "Lifelong learning" tushunchasi ta’limning asosiy tamoyili sifatida o‘z hayoti davomida uzluksiz o‘shishni, moslashishni va o‘zini-o‘zi takomillashtirishni ta’kidlaydi [1].

Ma’lumki, rivojlangan davlatlarining ta’lim tizimida kattalar ta’limi “Lifelong learning” - “hayot davomida ta’lim” paradigmasida XXI asr ko‘nikmalarini ta’lim kontentiga faol joriy qilish muammosini hal qilishga qaratilgan hayot davomida ta’lim olish konsepsiyasi mohiyatiga asoslangan talaba, doktorant, tadqiqotchi, mutaxassis, amaliyotchilarga mo‘ljallangan ta’lim dasturlarini ishlab chiqib amaliyotga joriy etish vazifasi amalga oshirilmoqda. Shuningdek, ta’lim sohasidagi xalqaro tashkilotlar, fondlar, muassasalar, ishlab chiqaruvchi kompaniyalar o‘z missiyasi, korporativ tamoyillaridan kelib chiqib, innovatsion yondashuvlar, ta’lim trendlari, sotsiologik tadqiqotlar, ilmiy g‘oya va nazariyalar asosida shaxsda XXI asr ko‘nikmalarini rivojlantirishga mo‘ljallangan keng tarmoqli ta’lim dasturlarini taklif etmoqda. Shu o‘rinda uzluksiz ta’lim olish, hayot davomida ilmiylikka asoslanish, doimiy ravishda o‘qib, o‘rganish, zamonaviy bilimlar bilan qurollanish kabi sifatlar bugungi davrda inson kapitali uchun muhim omillardan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Shu bilan birga, hayot davomida ta’lim olish paradigmasi zamirida kattalar ta’limini 2030-yilgacha rivojlantirishning milliy dasturini, “Kattalar ta’limi to‘g‘risida”gi qonunni qabul qilish, XXI

asrdagi ishlab chiqarish sohasiga oid kollaborativ, madaniyatlararo muloqotchanlik, liderlik, konfliktmenejment, tanqidiy tafakkur, gender tenglik, milliy tarbiya kabi universal kompetensiyalarni umumiy o‘rta ta’lim, oliy ta’lim, kattalar ta’limi o‘quv dasturlariga faol integratsiya qilish, Lifelong learning asosida uzluksiz ta’limni keng va har tomonlama amalga oshirilishini ta’minlash uchun qonunchilik bazasi va mexanizmlarini ishlab chiqish, o‘quv-didaktik va texnologik resurslarga ega bo‘lgan Lifelong learning o‘quv markazlarini tashkil etish, Lifelong learning dasturlari doirasida bilim va kompetensiyalarning milliy malaka doirasiga muvofiq tan olinishi, tasdiqlanishi va akkreditatsiyasini takomillashtirish, global fuqarolik madaniyatini targ‘ib qilish, oilalarni, jamoalarni, inkluziv guruhlarni ta’lim jarayoniga jalb qilish, gender tenglik va inkluziv ta’limni rivojlantirish, ta’limning xususiyatini mehnat bozori talablariga moslash, fuqarolarning ishga joylashish bo‘yicha huquq va imkoniyatlarini kengaytirish, fuqarolik jamiyati va ijtimoiy sheriklik subektlari bilan faol kollaboratsiyaga asoslanish; Lifelong learning ta’lim paradigmasi doirasida ilmiy – amaliy tadqiqotlarni amalga oshirish vazifalari bosqichma – bosqich amalga oshirilishi jarayon sifatini ta’minlashda cheksiz imkoniyat yaratadi.

Demak, “Lifelong learning” - uzluksiz hayot davomida ta’lim olish mazmuni o‘ziga xos quyidagi tushunchalar mohiyatini ham o‘zida aks ettiradi (1-rasmga qarang).

1-rasm. “Lifelong learning” mohiyatining aloqadorlik tizimi.

Kelajak o‘qituvchilari sifatida o‘qituvchilar nafaqat mavzu bo‘yicha tajribaga ega bo‘lishlari, balki o‘quvchilar bilan samarali muloqot qilish, ijobiy ta’lim muhitini yaratish va ta’limning dinamik talablariga moslashish imkonini beradigan turli shaxsiy fazilatlarini tarbiyalashlari zarur. maydon. Bo‘lajak o‘qituvchilarda shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish psixologik, pedagogik va sotsiologik nuqtai nazarlarni birlashtirgan mustahkam nazariy asosga asoslanadi. Ushbu asos o‘qituvchilarning kasbiy shaxsini shakllantiradigan individual xususiyatlar, ta’lim amaliyoti va ijtimoiy ta’sirlar o‘rtasidagi murakkab o‘zaro ta’sirni tushunish uchun etakchi tamoyil bo‘lib xizmat qiladi [2]. Uzluksiz ta’lim kontekstida shaxsiy rivojlanishning nazariy asoslarini o‘rganib chiqib, o‘qituvchilar bilimni yo‘naltiruvchi va xarakterning murabbiyi sifatida o‘zlarining rollarida ustun bo‘lishlari uchun zarur bo‘lgan muhim fazilatlar va malakalar haqida tushunchaga ega bo‘lishlari mumkin.

"Lifelong learning" konsepsiyasi hayot davomida o‘rganishni rag‘batlantiruvchi ta’lim yondashuvi hisoblanib, bu insonlarni o‘z tahsil-tarbiyasini faqat maktab yillari bilan chegaralab qolmasdan, ularning hayotlari davomida doimiy ravishda yangi bilim va ko‘nikmalar olishlari, o‘zgaruvchan dunyo bo‘ylab so‘nggi ma’lumotlarga ega bo‘lishlari uchun rag‘batlantirish jarayonidir. Lifelong learning, har bir yoshda va har qanday darajada, har xil formatda bo‘lishi mumkin:

- rasmiy ta’lim muassasalari;
- kasbiy o‘quv dasturlari;
- onlayn kurslar;
- seminarlar;
- ishlab chiqarish korxonalari;
- shaxsiy tadqiqotlar kabi murakkab ko‘rinishlarda bo‘lishi mumkin.

Bu jarayon shaxs va jamiyat taraqqiyotidagi ijtimoiy-siyosiy texnogen rivojlanishlar tufayli tezroq o‘zgaruvchan ish dunyosida insonlarning turli ma’lumot va hayotiy ko‘nikmalarga bo‘lgan talablarning muntazam ravishda yangilanishi zarurati asosida yuzaga kelgan. Lifelong learning insonlarni o‘z ustida ishlashi, o‘z-o‘zini rivojlantirishi, o‘ziga nisbatan ma’suliyat va moslashuvchanlikka tayyor turishi, xizmat pillapoyalarda yuqori muvaffaqiyatlarni

qo‘lga kiritishi, shaxsiy rivojlanishlarini davom ettirish va umumiy ravishda hayot sifatini oshirishga yordam beradi.

Dunyo miqyosida xalqaro tajribalar shuni ko‘rsatadiki, turli ishlab chiqarish korxonalarini va tashkilotlarida lifelong learning jarayonini rag‘batlantirish uchun turli dasturlar va siyosatlar ishlab chiqilgan bo‘lib, ularda, erkin o‘rganish manbalarini taklif etish, moliyaviy qo‘llab-quvvatlashni taqdim etish va insonlarning o‘zlarini o‘rganishlari, rivojlantirib borishlarini davom ettirishlari uchun rag‘batlantirishni asosiy maqsad qilingan. Tabiiy, "lifelong learning" konsepti insonlarga hayotlarining barcha daryolarida o‘zlarini rivojlantirishga va yangi bilim va ko‘nikmalar olishga rag‘batlantiruvchi bir qarashdir. Bu, insonlar uchun o‘qish va o‘rganishning faqatgina maktab va o‘qishga munosabatini o‘z ichiga olmay, balki hayotlarining har bir bosqichida o‘zgaruvchanliklarga va talablarga mos ravishda o‘rganishni rag‘batlantiradi.

“Lifelong learning” bir bir insonning shaxsiy, professional, ijtimoiy va ma‘naviy rivojlanishlarini ta‘minlashga, yangi sohalarida ish topish, yangi texnologiyalarni o‘rganish va ularni amalga oshirish, yangi ko‘nikmalar olish yoki shaxsiy qobiliyatlarini rivojlantirishni o‘z ichiga oladi. Bundan tashqari, insonlarning hayot bilan bog‘liq maqsadlarini aniqlash, ulardagi ijtimoiy bo‘shliqni to‘ldirib borish, o‘zlarini ma‘naviy hamda moliyaviy jihatdan mustahkamlash va o‘zaro aloqalarini kuchaytirishga yordam beradi.

“Lifelong learning” konsepsiyasi insonning o‘zini jamiyatning qonunlariga va iste‘molchi talablariga mos ravishda rivojlantirish uchun munosib muhitni yaratishga asoslangan shaxsiy zamonaviylik va faol fuqarolikni qo‘llab-quvvatlashning muhim vositasidir.

Uzluksiz o‘z-o‘zini takomillashtirish va refleksli amaliyot tushunchasi uzluksiz ta‘lim kontsepsiyasida markaziy o‘rin tutadi. Bo‘lajak o‘qituvchilar doimiy kasbiy rivojlanish, tanqidiy o‘z-o‘zini baholash va ularning pedagogik mahorati va shaxsiy fazilatlarini oshiradigan hamkorlikda o‘rganish tajribasi bilan shug‘ullanishlari kutilmoqda. Uzluksiz ta‘limga sodiqlik orqali o‘qituvchilar o‘zgaruvchan ta‘lim paradigmalari moslasha oladilar, innovatsion o‘qitish strategiyalarini birlashtiradilar va qiyinchiliklarga chidamlilik va ijodkorlikni rivojlantiradigan o‘qitish tafakkurini rivojlantiradilar.

Bundan tashqari, bo‘lajak o‘qituvchilarda shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish ijtimoiy-emotsional aql, empatiya va madaniy kompetensiyani tarbiyalash bilan chambarchas bog‘liqdir. O‘qituvchilar o‘qituvchilarning ijtimoiy-emotsional rivojlanishini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi, sinfda o‘ziga tegishlilik, hamdardlik va xilma-xillikka hurmat hissini tarbiyalaydi. Pedagoglar bu fazilatlarini o‘zida mujassamlashtirgan holda o‘qituvchilar uchun namuna bo‘lib xizmat qiladi, ta‘lim muassasalarida hissiy aql, shaxslararo munosabatlar va axloqiy qarorlar qabul qilish muhimligini ko‘rsatadi. Shu nuqtai nazardan, bo‘lajak o‘qituvchilarning shaxsiy fazilatlarini rivojlantirishning nazariy asoslari "Lifelong learning" konsepsiyasi asosida individual o‘qitish, kasbiy rivojlanish va ta‘lim mukammalligi o‘rtasidagi dinamik o‘zaro ta‘sirni tushunish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi. Ushbu tadqiqot uzluksiz ta‘lim kontekstida shaxs rivojlanishining nazariy asoslarini o‘rganib, bo‘lajak o‘qituvchilar ta‘limning doimiy rivojlanib borayotgan manzarasida o‘stirishlari kerak bo‘lgan muhim sifatlar, malakalar va moyilliklarni yoritishga qaratilgan.

Adabiyot tahlili. Uzluksiz ta‘lim konsepsiyasi va bo‘lajak o‘qituvchilar uchun asosiy kompetensiyalarni rivojlantirish turli tadqiqotlarda o‘rganilib, dinamik ta‘lim muhitida o‘qituvchilarning rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan muhim fazilatlar va moyilliklarga oydinlik kiritildi. Sahin, Akbasli, and Yelken (2010) uzluksiz ta‘lim uchun asosiy kompetensiyalarning ahamiyatini, xususan, bo‘lajak o‘qituvchilarga e‘tibor qaratishini ta‘kidlaydi. Ularning o‘rganishlari kelajakdagi o‘qituvchilarni uzluksiz o‘z-o‘zini takomillashtirish va moslashish, uzluksiz ta‘lim tamoyillariga moslashish uchun zarur ko‘nikma va sifatlar bilan jihozlash muhimligini ta‘kidlaydi [3].

Xuddi shunga o‘xshash tarzda, Cendon (2018) universitetlarda uzluksiz ta‘lim sohasiga kirib, o‘qitish va o‘rganish uchun kelajak istiqbollarini taklif qiladi. Muallif talabalar va o‘qituvchilar o‘rtasida uzluksiz ta‘limni rivojlantirishda universitetlarning o‘zgaruvchan rolini ta‘kidlab, innovatsion pedagogik yondashuvlar va kasbiy rivojlanishga intilish zarurligini ta‘kidlaydi. Bu nuqtai nazar universitetlar o‘qituvchilarning uzluksiz ta‘lim madaniyatini tarbiyalashda hal qiluvchi rol o‘ynaydi, degan tushunchaga mos keladi [4].

Pilli, Sönmezler va Gökten (2019) o‘qituvchilarning uzluksiz o‘qitish va rivojlanishga sodiqligini shakllantiradigan munosabat va motivatsiyalar haqida tushuncha berib, o‘qituvchilarning uzluksiz ta‘limga bo‘lgan tendentsiyalari va tasavvurlarini o‘rganadi. Ularning tadqiqoti bo‘lajak o‘qituvchilarda uzluksiz ta‘limga ijobiy munosabatni shakllantirish muhimligini ta‘kidlab, ta‘lim muassasalarining uzluksiz ta‘lim tafakkurini tarbiyalashdagi rolini ta‘kidlaydi [5].

Chi‘ba (2012) an’anaviy universitetlar uchun uzluksiz ta‘lim muammolari va imkoniyatlarini o‘rganib, ta‘lim muassasalarining bilim iqtisodiyotining o‘zgaruvchan talablariga moslashishi zarurligini ta‘kidlaydi. Tadqiqotda o‘qituvchilar ta‘limi dasturlarining dolzarbligi va samaradorligini ta‘minlash uchun universitetlarning o‘quv rejasi va pedagogik amaliyotiga uzluksiz ta‘lim tamoyillarini kiritish muhimligi ta‘kidlangan [6]. Maksvell (2014) Buyuk Britaniyadagi uzluksiz ta‘lim sektori stajyor o‘qituvchilari uchun ish joyida ta‘limni yaxshilashga e‘tibor qaratadi va o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishini oshirishda ish joyidagi tajribalarning rolini ta‘kidlaydi. Tadqiqot bo‘lajak o‘qituvchilarni o‘z rollarida ustunlik qilish uchun zarur ko‘nikma va malakalar bilan jihozlashda tajribali o‘rganish, murabbiylik va refleksiv amaliyot muhimligini ta‘kidlaydi.

Birgalikda bu tadqiqotlar bo‘lajak o‘qituvchilar uchun uzluksiz ta‘limning nazariy asoslari va amaliy ahamiyatini har tomonlama ko‘rib chiqishga, doimiy ravishda rivojlanib borayotgan ta‘lim sohasida o‘qituvchilarda tarkib toptirish zarur bo‘lgan muhim fazilatlar, malaka va qobiliyatlarni yoritadi.

Metodlar. "Lifelong learning" konsepsiyasi doirasida bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish, doimiy ravishda takomillashtirib borishda xalqaro hamda milliy dastur tajribalar asosida bir qator ta‘lim

"Lifelong learning" konsepsiyasi ta'lim metodlari mazmuni

№	"Lifelong learning" konsepsiyasi ta'lim metodlari	Yo'nalishlar
1	Ochiq va masofaviy ta'lim	-onlayn kurslar, -vebinarlar, -masofaviy o'qitish platformalari.
2	Aralash ta'lim	-an'anaviy auditoriya mashg'ulotlari va onlayn o'qitish birlashgan yondashuv; -mustaqil o'rganish, amaliy ishlar va o'qituvchi yordamidagi ta'lim.
3	Ishlab chiqarish shaklidagi o'qitish	-korxonada va tashkilotlardagi amaliy o'qitish; -kasbiy malaka oshirish; -kadrlar malakasini rivojlantirish.
4	Muammoli va loyihaviy o'qitish	-o'quvchilar tomonidan mustaqil muammolarni hal qilish; -loyihalar ustida ishlash, natijalarni taqdimot qilish.
5	Ijtimoiy ta'lim	-guruhli ishlar, hamkorlikdagi o'qitish; -tajribalarni o'rtoqlashish; -o'zaro yordam.
6	Evristik va individual yondashuv	-kreativ va o'ziga xos yondashuvlarni rivojlantirish; -o'quvchining individual qobiliyatlarini rivojlantirish.
7	Andragogik yondashuv	-katta yoshdagi o'quvchilarning o'ziga xos xususiyatlariga moslashgan o'qitish; -o'quvchilarning o'z-o'zini boshqarishi; -tajriba va ehtiyojlarni inobatga olish.
8	Tajriba asosida o'qitish	-o'quvchilarning amaliy va hayotiy tajribalariga tayangan o'qitish; -yangi bilim va ko'nikmalarni mavjud tajribalar bilan bog'lash.
9	Refleksiv yondashuv:	-o'quvchilarning o'z o'quv faoliyatini anglash va tahlil qilishi; -o'z-o'zini baholash, o'quv olqishlarini kuzatish va takomillashtirish.
10	Interfaol o'qitish	-o'quvchilar o'rtasidagi faol muloqot va o'zaro hamkorlik; -o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlovchi mashg'ulotlar.
11	Faol va motivatsiyalashgan o'qitish	-o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, ularni faollashtirish; -qiziqarli, mashg'ulotlarni tashkil etish.
12	Tafakkurni rivojlantiruvchi yondashuv	-tanqidiy fikrlash, ijodiy yondashuvlarni rivojlantirish; -muammolarni mustaqil hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish.
13	Kompetensiyaviy yondashuv	-o'quvchilarning amaliy bilim, malaka va ko'nikmalarini rivojlantirish; -kasbiy va hayotiy kompetensiyalarni shakllantirish.
14	Modulli o'qitish	-o'quv materiallarni mustaqil o'rganiladigan modullar shaklida taqdim etish; -o'quvchilarning o'z sur'atida o'rganishlariga imkon berish.
15	Elektron ta'lim resurslari	-multimediali o'quv materiallari, interaktiv simulatsiyalar; -onlayn testlar, baholash tizimi va ma'lumot bazalari.

Bu bu tizimli qo'llanilgan bu metodlar "lifelong learning" tamoyillariga to'liq mos keladi va uzluksiz ta'lim jarayonini yanada samarali qilishni ta'minlaydi. Ushbu metodlar "lifelong learning" konsepsiyasining asosiy tamoyillariga mos kelib, yangi, texnologik va faol yondashuvlarini aks ettiradi hamda uzluksiz ta'limni samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Ushbu tadqiqot o'qituvchilarning uzluksiz ta'limga oid tasavvurlari va tajribalarini o'rganish uchun sifatli tadqiqot loyihasini qabul qiladi. Sifatli usullar ishtirokchilarning dunyoqarashi, munosabati va xulq-atvorini chuqur o'rganish imkonini beradi, tekshirilayotgan hodisa haqida boy va nozik tushunchalarni beradi.

Ushbu tadqiqot ishtirokchilari turli universitetlarda o'qituvchilar tayyorlash dasturlarida tahsil olayotgan o'qituvchilardan iborat. Maqsadli tanlab olish usuli uzluksiz ta'lim bilan bog'liq turli xil kelib chiqishi, tajribalari va istiqbollari ifodalovchi ishtirokchilarni tanlash uchun qo'llaniladi. Qo'shilish mezonlari o'qituvchilar ta'lim dasturining so'nggi yilida bo'lish va tadqiqotda ishtirok etish istagini o'z ichiga oladi.

Ma'lumotlar yig'ish. Ma'lumotlar ishtirokchilar bilan yarim tuzilgan suhbatlar orqali to'planadi. Suhbatlar ishtirokchilarning uzluksiz ta'limga oid tasavvurlari, ularning uzluksiz kasbiy rivojlanishga jalb qilish motivlari va uzluksiz ta'lim tafakkurini tarbiyalashda duch keladigan muammolar haqida ochiq va samimiy munozaralar o'tkazish uchun yakka tartibda o'tkaziladi. Ma'lumotlarni transkripsiyalash va tahlil qilishda aniqlikni ta'minlash uchun suhbatlar ishtirokchilarning roziligi bilan audioyozuvga olinadi.

Ma'lumotlarni tahlil qilish. Intervyu ma'lumotlaridagi mavzular va toifalarni aniqlash uchun tematik tahlil qo'llaniladi. Transkript o'qituvchilarning uzluksiz ta'lim bilan bog'liq takrorlanadigan g'oyalar, tushunchalar va istiqbollarni ochish uchun kodlanadi va tahlil qilinadi. Tahlil takrorlanuvchi va tizimli bo'lib, topilmalarning qat'iyligi va ishonchiligi ta'minlash uchun kodlash, turkumlash va izohlashning bir necha bosqichlarini o'z ichiga oladi.

Natijalar. Tadqiqot turli millat va o'qituvchilar ta'limi dasturlari bo'yicha jami 20 nafar o'qituvchilarni o'z ichiga oldi. Ishtirokchilarning demografik ma'lumotlari jinsning mutanosib vakilligini ko'rsatdi, 50% erkaklar va 50% ayollar ishtirokchilar. Ishtirokchilarning yosh diapazoni 22 yoshdan 30 yoshgacha, o'rtacha yoshi 25,5 yoshni tashkil qildi. Ishtirokchilarning ko'pchiligi o'qituvchilar ta'limi dasturlarining so'nggi yilida bo'lib, turli darajadagi oldingi o'qitish tajribasi va kasbiy rivojlanish imkoniyatlariga ega edi.

Suhbat ma'lumotlarining tematik tahlili o'qituvchilarning uzluksiz ta'lim haqidagi tasavvurlari va tajribalari bilan bog'liq bir qancha asosiy mavzularni aniqladi. Ma'lumotlarni tahlil qilish natijasida quyidagi mavzular paydo bo'ldi:

1. Uzluksiz ta'lim uchun motivatsiyalar: Ishtirokchilar uzluksiz kasbiy rivojlanish va uzluksiz ta'lim bilan shug'ullanish uchun kuchli ichki motivatsiyani bildirdilar. Ular ta'limning hozirgi tendensiyalaridan xabardor bo'lish, ularning o'qituvchilik mahoratini oshirish va o'zgaruvchan ta'lim landshaftlariga moslashish uchun o'sish tafakkurini rivojlantirish muhimligini ta'kidladilar.

2. Uzluksiz ta'lim yo'lidagi to'siqlar: Ularning uzluksiz ta'limga bo'lgan ishtiyoqiga qaramay, ishtirokchilar ularning uzluksiz kasbiy rivojlanishiga to'sqinlik qilayotgan bir qancha to'siqlarni aniqladilar. Umumiy to'siqlar orasida akademik majburiyatlar tufayli vaqt cheklovleri, kasbiy rivojlanish resurslariga kirish uchun moliyaviy cheklovlar va davom etayotgan ta'lim imkoniyatlari uchun institutsional yordamning etishmasligi kiradi.

3. Umrbo'yu ta'limning o'qituvchilik amaliyotiga ta'siri: Ishtirokchilar uzluksiz ta'lim faoliyati bilan shug'ullanishlari o'zlarining o'qitish amaliyotiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatganini aytib berishdi. Ular o'qitishning innovatsion strategiyalarini amalga oshirish, texnologiyani o'z darslariga integratsiyalash va o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondiradigan inklyuziv o'quv muhitini yaratishga ishonchi ortgani haqida xabar berishdi.

Ishtirokchilarning demografik ko'rsatkichlari va ularning uzluksiz ta'lim haqidagi tasavvurlari o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish uchun miqdoriy ma'lumotlar tahlili o'tkazildi. Korrelyatsiya tahlili ishtirokchilarning yoshi va ularning uzluksiz ta'lim olish motivatsiyasi o'rtasida sezilarli ijobiy korrelyatsiyani aniqladi ($r = 0,65$, $p < 0,05$). Keksa ishtirokchilar yosh ishtirokchilarga qaraganda uzluksiz kasbiy rivojlanish uchun yuqori motivatsiyani namoyon etishdi.

Tadqiqot natijalari o'qituvchilarning ta'lim samaradorligini oshirish va kasbiy o'sishini ta'minlash uchun o'qituvchilar o'rtasida uzluksiz ta'lim madaniyatini shakllantirish muhimligini ta'kidlaydi. Belgilangan mavzular o'qituvchilar ta'limi dasturlari va ta'lim muassasalari uchun uzluksiz ta'limga to'siqlarni bartaraf etish va bo'lajak o'qituvchilar orasida uzluksiz ta'lim tafakkurini rivojlantirish uchun moslashtirilgan yordam mexanizmlarini ishlab chiqish uchun qimmatli tushunchalarni beradi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi o'qituvchilar o'rtasida uzluksiz ta'lim madaniyatini shakllantirishning muhim rolini ta'kidlaydi. Uzluksiz kasbiy rivojlanish yo'lidagi motivlar va to'siqlarni tan olish va bartaraf etish orqali o'qituvchilarning ta'lim dasturlari bo'lajak o'qituvchilarni uzluksiz ta'lim oluvchilar bo'lish yo'lida yaxshiroq qo'llab-quvvatlashi mumkin. Moslashuvchan ta'lim imkoniyatlari, moliyaviy yordam va murabbiylik dasturlari kabi strategiyalar doimiy o'rganish va o'sish uchun qulay muhit yaratishga yordam beradi. Uzluksiz ta'lim tamoyillari va amaliyotlarini o'qituvchilar ta'limining o'quv dasturlariga integratsiyalashuvi o'qituvchilarni uzluksiz ta'lim tafakkurini qabul qilishga tayyorlash uchun muhim ahamiyatga ega. O'z-o'zini boshqarish, aks ettirish amaliyoti va hamkorlikdagi ta'lim hamjamiyatlari modullarini o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar ta'limi dasturlari o'qituvchilarni kasbiy faoliyati davomida uzluksiz kasbiy rivojlanish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va munosabatlar bilan jihozlashi mumkin [7].

Pedagoglar o'rtasida uzluksiz ta'limni rivojlantirish uchun o'qituvchilar ta'lim muassasalari va maktablar o'rtasidagi hamkorlik juda muhimdir. Seminarlar, seminarlar va murabbiylik dasturlari kabi doimiy kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini yo'lga qo'yadigan hamkorlikni yo'lga qo'yish maktablarda o'qitish va ta'lim sifatini oshirishi mumkin. O'quv jamoalarining qo'llab-quvvatlovchi tarmog'ini yaratish orqali o'qituvchilar hamkorlikdagi amaliyotlarda ishtirok etishlari va talabalar natijalarini yaxshilash uchun ilg'or tajribalarni almashishlari mumkin.

Xulosa. Ushbu tadqiqot o'qituvchilarning uzluksiz ta'lim motivlari, to'siqlari va tasavvurlarini yoritib beradi. Natijalar bo'lajak o'qituvchilarni 21-asr sinfi talabalariga tayyorlash uchun o'qituvchilar ta'limi dasturlarida uzluksiz kasbiy rivojlanish madaniyatini tarbiyalash muhimligini ta'kidlaydi. Aniqlangan to'siqlarni bartaraf etish va uzluksiz ta'lim uchun ichki motivatsiyalardan foydalanish orqali institutlar o'qituvchilarga o'qitish samaradorligini oshirish va ta'lim tizimini umumiy takomillashtirishga hissa qo'shishlari mumkin. Oldinga qarab, o'qituvchilar ta'limi dasturlari va

ta'lim muassasalari uchun uzluksiz ta'lim tashabbuslariga ustuvor ahamiyat berish va o'qituvchilarni kasbiy faoliyatining barcha bosqichlarida doimiy qo'llab-quvvatlash zarur. Bir umrlik ta'lim oluvchilar hamjamiyatini rivojlantirish orqali biz o'qituvchilarning o'quvchilar va jamiyatning o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va munosabatlar bilan jihozlanishini ta'minlashimiz mumkin.

Adabiyotlar:

1. Safarovich, Q. O., Jumaboyevich, S. O., & Maxmaisoyevich, S. A. (2022). Uzluksiz ta'lim tizimida pedagog-psixologlarning innovation kompetentligini takomillashtirish. // Fan, ta'lim va amaliyotning integratsiyasi, 821-825.
2. Axmadjonova, M. F., & Xaydarov, M. E. (2022, April). Uzluksiz ta'lim tizimida menejerlik kompetentsiyasini rivojlantirish masalalari. In E Conference Zone (pp. 185-187).
3. Sahin, M., Akbasli, S., & Yelken, T. Y. (2010). Key competences for lifelong learning: The case of prospective teachers. // Educational Research and Reviews, 5(10), 545.
4. Cendon, E. (2018). Lifelong learning at universities: Future perspectives for teaching and learning.
5. Pilli, O., Sönmezler, A., & Gökten, N. (2019). Pre-service teachers' tendencies and perceptions towards lifelong learning. // European Journal of Social Science Education and Research, 6(1), 153-164.
6. Chiřiba, C. A. (2012). Lifelong learning challenges and opportunities for traditional universities. // Procedia-social and behavioral sciences, 46, 1943-1947.
7. Qodirov, X. O., Norinov, M. U., & Ergashev, A. A. (2023). Uzluksiz ta'lim tizimida hamkorlik pedagogikasining insonparvarlashuv xususiyatlari. // Research and implementation, 1(6), 45-50.